

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 8. julija 1857.

Kmetijske skušnje.

(Kako ravnati, da turšica prej dozori.) V nekaterih krajih včasih slana že okoli Malega Šmarna polje popali, da turšica veliko škodo terpi. Jo te uime obvorovati, je gosp. Taller na Koroškem po večletnih skušnjah zvedil, kako gré s turšico ravnati, da 14 dní poprej kot navadno dozori. Vedel se je on pri tem tako le: Ko je turšica zoreti začela, je pazil, kje že kak zrel storž doli visi; te storže je potergal in iz perja slekel, potem jih obesel na kak zračen kraj, ter jih pustil do druge setve viseti. Kadar je čas turšico saditi, se poberejo storži s palic in vsak storž spodaj in zgoraj oruži, da za seme le tisto zernje ostane, kar ga je okrog srede storža. Razum tega je pa še to treba, da se turšica zgodaj, že pred sv. Jurjem, sadi. To stori, da ima turšica lepe in polne storže.

(Prav lahko in gotovo sredstvo zoper žitnega červa) nam gosp. administrator Bahman iz Batinske doline prijazno po naslednjem dopisu naznanja: „Ko sem oskerbništvo tukajšne grajšine nastopil, sem najdel vse žitnice, polne žitnega červa, ktere ga se, naj sem počel kar sem hotel, znebiti nisem mogel. Naključilo se mi je bilo, da sem neki pomoček zvedil, in ker je bil brez vseh stroškov, sem se ga berž poprijel, in v kratkem je bilo po červecih, kateri se dosihmal (že 3 leta) niso več povernili. Pregnal sem jih pa tako le: naredil sem majhne povezke iz prav dišečega sená po košnji in jih po kupih nasutega žita in okrog njih sem tertje pometal. In žitni červeci so zginili iz žitnic in niso več prišli, ker vsako leto sem jih s tako novo mervo pregнал.“

Dober svét takim, katerim je toča polje poško- dovala.

Po spisu direktorja Walz-a v Hohenheimskem časniku.

(Dalje in konec.)

Krompirju

toča škoduje, da mu perje oklesti, podzemeljcam je pa le toliko v škodo, da drobneje ostanejo, ker se perje iznova obraste in vse to gré na škodo podzemeljskemu sadu. Vselej je škoda tukaj manja kakor pri pesi, — zatega voljo in ker se škoda tudi lahko ceniti ne dá, ni treba krompirja zavarovati.

Trava in detelja.

Štajarska in nemška detelja (lucernska) ne terpite po toči sicer toliko kot druge rastline; če pa ju je toča zlo potolkla, se ne obrastete rade ali pa celó ne, da ju je bolje berž pokositi, ker potem bode druga košnja toliko bolja.

Konoplji in lanu

je toča zlo škodljiva; večidel je bolje njivo preorati in kaj drugzega sejati. Taka je tudi z hmeljem.

Kaj naj se seje ali sadi po toči?

O tem je gledati na kraj, zemljo in čas, kdaj in kje je toča bila, da se seje ali sadi kaj takega, kar še dozoreti more.

Če je toča mesca majnika polje pobila, se dá še sejati dveverstni ječmen, tudi grahorca za klajo, mala turšica, jara ogeršica, repa, riček, lan in konoplja, toda ne za seme; v prav gorkih krajih se more tudi še krompir saditi, v srednjo mero gorkih pa pesa in kolarabe, če se morejo še sadike dobiti.

Mesca rožnika (junija) se dajo do srede mesca še riček, repa in jara ogeršica, celi mesec pa še grahorca za klajo, čveteroverstni ječmen, pesa in kolarabe saditi.

Mesca malega serpana (julija) se sejejo repa, grahorca za klajo, ajda, in noter do polovice tega mesca se dá še pesa saditi, vendar se ne more več cel pridelk pričakovati, ampak le dve tretjini.

Mesca vélikega serpana (augusta) se more le v prvi polovici še grahora za klajo in repa v sternišu sejati, in le, če je kraj posebno gorák, še en teden pozneje.

Vse to veljá sploh za kraje srednje toplote, kjer ne raste več vino, vendar pa turšica še dozori. V merzlejših krajih se mora setev po toči 8 do 14 dní poprej opraviti, kakor je gori rečeno bilo; v prav toplih pa je še čas veliko pozneje.

Poljodelstvo in kemija.

(Konec).

Pa tudi kar živina povžije in v dele svojega trupla spremeni, dobí zemlja nazaj. Kar ni šlo skoz živino v gnoj, se je spremenilo v kri in meso in kosti živalske. Živali pa služijo nam v živež. Če tedaj ostale kosti sožgemo in njih pepél zvozimo na njive, dobí zemlja vse rudninske dele nazaj. Pa tudi v našem truplu ostale rudninske stvari bodo enkrat tje prišle, kjer so doma, namreč v perst.

Rudninske stvari, ktere serkajo rastline v-se, se ne morejo za zmiraj odtegniti zemlji, ampak vernejo se zmiraj nazaj na svoj dom, ko so pot skoz rastline in živali dokončale. Pa komaj domá nastopijo spet svoje potovanje.

Če tedaj skerbno spravljamo vse hišne in hlevne odpadke in posebno na gnojnico pazimo, da se nam nikamor ne odtaka, ker je posebno polna fosfornokislih solí, bo krogotek posebnih rudninskih stvari zeló redoven. Če pa ne pazimo na gnoj in na gnojnico, da se odteka in zgublja za naše polje, bo vstalo čez več let na naši zemlji tako pomanjkanje rudninskih stvari, da jih bomo mogli od drugod dovaževati. Koliko gnojnice steče v reke po velicah mestih! To zgubo za naše dežele skušamo pa poravnati z dovaževanjem guana in košene moke.

Iz tega je pa tudi viditi, da bi ne bil noben razloček, ako bi namesto gnoja le njegov pepél nosili na njivo; sej tako ali tako dobí zemlja enako mero rudninskih stvari.

Zato so pa tudi že začeli rabiti rudninski gnoj. Vsak, ki seje deteljo, vé od čisto rudninske stvari, to je, od mavca ali gipsa (ki ni drugzega kakor žvepljenokislo apno), kako čudapolno okrepcavno moč ima v sebi. Znano je pa tudi, da ima detelja posebno veliko apna v sebi, in da ga tedaj zemlji veliko vzame. Sicer ima večidel vsaka njiva zadosti apna, pa ne v tako lahko raztopljivem stanu, kakor je gips. Skušili so tudi, da so zmlete kosti, košeno oglje in guano za